

Nr 29

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion om igångsättande av gruvbrytning i Kaunisvaara i Norrbotten.**Ärendet**

I motionen 1973:93 av herr Lövenborg (vpk) och fru Marklund (vpk) hemställs

att riksdagen hos regeringen hemställer om att åtgärder vidtas för att starta gruvbrytning i Kaunisvaara och att LKAB får i uppdrag att vidta skyndsamma åtgärder härför, samt

att i enlighet därmed initiativ tas för byggandet av järnväg mellan Svappavaara och Kaunisvaara.

Motionen

Från och med detta år skall en omfattande mineralteknisk undersökning utföras bl. a. i Pajala kommun, säger motionärerna inledningsvis. Orsakerna till denna intensiva undersökning är det prekära sysselsättningsläget i kommunen. Undersökningen kommer att bedrivas under ett par års tid innan resultat kan redovisas, varefter det kan ta ytterligare några år innan brytning och exploatering av funna mineraler kan bli aktuell. Då Pajala kommuns problem är akuta finns det enligt motionärerna anledning att utan dröjsmål sätta i gång exploatering av järnmalmfyndigheten i Kaunisvaara. Undersökningarna av malmfyndigheten här har kommit så långt att detta är möjligt, hävdas det. Framför allt skulle detta gälla malkroppen Stora Sahavaara. Gruvdrift skulle kunna vara i gång tre år efter beslutet. För anläggningsarbetena skulle erfordras 200 man. Gruvdriften skulle erfordra anriknings- och kulsinterverk, och brytningen skulle till att börja med ske i dagbrott för att efter några år förvandlas till underjordsbrytning. Antalet anställda har preliminärt beräknats till 300 i dagbrottsbrytning och 500 under jord. En årsproduktion om 3,5 milj. ton malm har bedömts vara rimlig.

För ekonomisk gruvdrift är, säger motionärerna, givetvis fraktförhållandena av stor betydelse. Ett järnvägsbygge Kaunisvaara-Svappavaara skulle därvidlag vara det mest realistiska alternativet. Det vore då tänkbart att använda vissa anläggningar i Svappavaara t. ex. för kulsintering och avskiljning även för den malm som bryts i Kaunisvaara. Anläggningskostnaderna skulle i så fall minska. Järnvägen skulle också bli till nytta för befintlig befolkning och näringsliv i området. Järnvägsbygget bör därför inte ses som enbart avsett för Kaunisvaaragruvan utan som ett led i en lokaliseringspolitisk satsning för att hejda avfolkningen av Tornedalen och vända avvecklingen till utveckling.

Motionärerna uppger att LKAB ansett att projektet för närvarande inte är företagsekonomiskt givande. De erinrar om att samma argument på sin tid användes om Stekenjokkfältet. En total samhällsekonomisk bedömning bör på samma sätt som i fråga om Stekenjokk göras beträffande Kaunisvaaraprojektet. Enligt motionärernas uppfattning är det inget tvivel om att gruvbrytning i Kaunisvaara skulle vara en lönsam investering sett utifrån en total samhällsekonomisk bedömning på samma sätt som exempelvis Norrbottens Järnverk.

Upplysninger i anslutning till motionen

Chefen för industridepartementet lämnade tisdagen den 20 mars 1973 svar på en interpellation (1973:2) av herr Öhvall (fp) om malmbrytning i Kaunisvaara. Interpellanten hade frågat om industriministern var beredd att med hänsyn till sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen i Tornedalen pröva frågan om malmbrytning i Kaunisvaara med invägning av samhällsekonomiska faktorer.

I svaret anfördes att det självklart är av intresse att vid bedömning av projekt av angivet slag ta hänsyn inte bara till företagsekonomiska faktorer utan också till samhällsekonomiska aspekter. Frågan om var man bör ta upp en eventuell brytning för att rationellt utnyttja malmtillgångarna och i vilken takt och omfattning en sådan brytning skulle kunna ske kan emellertid, uttalade industriministern, besvaras först när underlag föreligger för en mer övergripande planering i vad gäller gruvdriften i Norrbotten. Avsikten med pågående undersökningar och överväganden är att få fram en undersökningsplan som innebär att malmfyndigheterna studeras dels var för sig, dels i olika kombinationer inbördes och med beaktande av möjligheterna att exempelvis utnyttja befintliga malmbehandlingsanläggningar eller att samordna malmtransporter m. m. Underlag saknas för närvarande för att göra en samhällsekonomisk bedömning av projektet. I Stekenjokkfallet var, framhöll industriministern vidare, en prospektering genomförd. Man kände någorlunda till omfattningen av den brytbära malmen och man kunde ange det tontal som årligen borde kunna brytas och bedöma hur många människor som skulle komma att sysselsättas härigenom. Ett sådant materialunderlag finns inte i Kaunisvaarafallet, sade industriministern, och det krävs ytterligare tekniskt utomordentligt avancerat utredningsarbete innan en mer slutgiltig rapport kan avges.

Utskottet

Utskottet är medvetet om att sysselsättningsläget i Pajala kommun är mycket allvarligt. Olika åtgärder som kan förbättra situationen framstår därför som angelägna. Utskottet är dock inte berett att tillstyrka yrkandena i motionen rörande åtgärder för att starta gruvbrytning i Kaunisvaara.

Utskottet delar den uppfattning som chefen för industridepartementet nyligen framförde i svar på en interpellation i ämnet. Frågan om hur malmtillgångarna i Norrbotten skall kunna tillvaratas på ett rationellt sätt är ännu inte tillräckligt analyserad. Att i detta läge utan en övergripande planering och utan utredningsmaterial som gör det möjligt att upprätta en samhällsekonomisk kalkyl för projektet sätta i gång gruvdrift i en del av området skulle enligt utskottets uppfattning inte vara välbetänkt. Enligt vad utskottet erfarit är inte heller Kaunisvaaroprojektet så noggrant undersökt och utrett att, som motionärerna hävdar, en exploatering skulle kunna sättas i gång utan längre dröjsmål. Malmen i området innehåller en betydande mängd svavel som måste avlägsnas. Detta är förenat med stora teknisk-ekonomiska problem som ännu inte är lösta.

Utskottet noterar att det omfattande prospekterings- och projekteringsarbete som för närvarande pågår i Norrbotten är i sitt slutskede. Utskottet utgår från att arbetet bedrivs med största möjliga snabbhet.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:93.

Stockholm den 29 mars 1973

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (c), Bengtsson i Landskrona (s), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Rask (s), Hovhammar (m), Svensson i Malmö (vpk), Jonsson i Husum (s), Jonsson i Alingsås (fp), fru Hambraeus (c) och fru Hansson (s).

Reservation

av herr Svensson i Malmö (vpk), som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motionen att de mineraltekniska undersökningarna av järnmalmsfyndigheten i Kaunisvaara har kommit så långt att en exploatering utan längre dröjsmål bör vara möjlig. Igångsättande av gruvdrift skulle innebära en påtaglig förbättring av sysselsättningsbetingelserna i området. Det framstår också som nödvändigt att fraktförhållandena förbättras. Utskottet anser liksom motionärerna att ett järnvägsbygge Kaunisvaara—Svappavaara skulle vara ett realistiskt projekt. En järnvägsinvestering skulle förutom att positivt påverka det ekonomiska utfallet av Kaunisvaaroprojektet bidra till att förbättra förutsättningarna för näringslivet och befolkningen i hela

Tornedalen. Utskottet vill understryka nödvändigheten av att projekten bedöms samhällsekonomiskt och inte snävt företagsekonomiskt. Endast härigenom möjliggörs en tillfredsställande allokering av resurserna.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen med bifall till motionen 1973:93 hos Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder vidtas för gruvbrytning i Kaunisvaara genom LKAB:s försorg och för byggande av en järnväg mellan Svappavaara och Kaunisvaara.